

УДК 37.026.4:81-139

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/31.214380>**Наталія ЦЬОЛИК,***orcid.org/0000-0003-3300-5150*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та перекладу

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) *nata_cl@ukr.net***Юлія ВАСЕЙКО,***orcid.org/0000-0001-5227-1097*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри слов'янської філології

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) *jvaseyko@gmail.com*

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СУЧАСНЕ ЗНАРЯДДЯ ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

У статті розглянуто використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як інструментів, які сприяють вивченню польської мови та допомагають формуванню польськомовної комунікативної компетенції. Проаналізовані платформи можна використовувати для зацікавлення та мотивації учнів на уроках, урізноманітнення наочного матеріалу, створення навчальних матеріалів для інтерактивних дошок тощо. У період карантину та вимушеного дистанційного навчання представлені ресурси дадуть змогу організувати роботу окремих груп чи класів, спілкуватися з учнями та батьками, створювати різноманітні завдання та контролювати їх виконання зі змогою автоматично оцінювати роботу (Skype, Blogger, Teams, Zoom). Перевагою описаних платформ є змога користуватися безплатними версіями, доступність із різних браузерів та пристроїв, легкий та зрозумілий інтерфейс із демонстрацією можливостей цього інструменту. Різноманітні мовні версії дають змогу створювати завдання різними мовами, адже діти в школі вивчають як мінімум дві іноземні мови і таким чином можуть засвоювати лексичні одиниці не лише на основі рідної мови. Широкий спектр наповнення та форм – тести, квести, пазли, кросворди, ігри, мапи думок, діаграми – не дають учню втомлюватися, як від монотонного виконання типових вправ (Kahoot, Quizizz, Quizlet, LearningApps). Учень може створювати власні органайзери, робити закладки (Padlet, Evernote, Pinterest), що даватиме змогу повернутися до матеріалу. Ефективним візуальним методом подачі матеріалу є презентації (Prezi, Emaze, PowToon). Інтернет-платформи дають змогу також поділитися своїми роботами та ідеями (Dropbox, Padlet, Pinterest, Penzu). Учні не завжди мають доступ до комп'ютера, тому користування платформами з мобільних телефонів дає змогу ознайомитися з матеріалами і виконати завдання в будь-якому місці та без особливих технічних вимог.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), польська мова, наочність, комунікація, інтернет-платформи.

Natalia TSIOLYK,*orcid.org/0000-0003-3300-5150*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Translation

Lesya Ukrainka Eastern European National University

(Lutsk, Ukraine) *nata_cl@ukr.net***Yuliia VASEIKO,***orcid.org/0000-0001-5227-1097*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Slavic Philology

Lesya Ukrainka Eastern European National University

(Lutsk, Ukraine) *jvaseyko@gmail.com*

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AS A MODERN TOOL IN POLISH LANGUAGE STUDY

The article considers the use of information and communication technologies (ICT) as tools to promote the study of Polish language and help to form Polish-language communicative competence. The analyzed platforms can be used to interest and motivate students in lessons, to diversify visual material, to create educational materials for interactive

whiteboards, etc. During quarantine and forced distance learning, the resources provided will allow you to organize the work of individual groups or classes, communicate with students and parents, create a variety of tasks and monitor their performance with the ability to automatically evaluate work (Skype, Blogger, Teams, Zoom). The ability to use free versions, availability from various browsers and devices, easy and clear interface with a demonstration of the capabilities of such a tool is viewed as the key advantage of the described platforms. Different language versions allow you to create tasks in different languages, since schoolchildren learn at least two foreign languages and thus can learn lexical items not only on the basis of their native language. A wide range of content and forms such as tests, quests, puzzles, crosswords, games, mind maps, diagrams do not allow the student to get tired of the monotonous performance of typical exercises (Kahoot, Quizizz, Quizlet, LearningApps). The student can create his own organizers, make bookmarks (Padlet, Evernote, Pinterest), which will allow you to return to the material. Presentations (Prezi, Emaze, PowToon) are an effective visual method of presenting the material. Internet platforms also allow you to share your work and ideas (Dropbox, Padlet, Pinterest, Penzu). Students do not always have access to a computer, so the ability to use platforms from mobile phones allows you to read the materials and complete tasks anywhere and without special technical requirements.

Key words: *information and communication technologies (ICT), Polish language, showing objects, communication, Internet platforms.*

Постановка проблеми. Вивчення польської мови має на меті формування іншомовних компетенцій на такому рівні, щоб отримані знання, вміння і навички можна було використати в реальному житті. Однією з основних засад навчання є наочність, адже вважається, що чим більша кількість аналізаторів бере участь у процесі пізнання, тим воно буде ефективнішим (Dąbrowska, Dobiesz, Pasięka, 2010: 77). Саме наочність дає змогу змоделювати на уроці ситуації, наближені до спілкування в іншомовному середовищі. За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) вчитель має змогу створити сучасні зразки наочних матеріалів та мотивувати учня до вивчення польської мови.

Аналіз досліджень. Питанням методичного забезпечення і використання ІКТ на уроках польської мови присвячено дослідження вітчизняних та польських науковців: Є. Ковалевського, О. Козаченка, Х. Коморовської, А. Кравчук, Е. Ліпінської, Х. Ніколайчук, Л. Потапенко, А. Стельмах, І. Стемпек, С. Сухаревої, А. Хлопека, А. Ясінської та ін. Рекомендації та конспекти окремих уроків опрацьовано методистами Всеукраїнського координаційно-методичного центру вивчення польської мови та культури у м. Дрогобич та Осередку розвитку польської освіти за кордоном у м. Варшава.

Мета статті – визначення окремих інструментів ІКТ, що сприятимуть ефективному вивченню польської мови та формуванню польськомовної комунікативної компетенції.

Виклад основного матеріалу. Життя сучасної людини неможливо уявити без сучасних технологій, у державі відбувається інформатизація різних сфер діяльності. В Україні закон «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства» визначає одним із головних пріоритетів «прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток

інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати змогу кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя». У галузі освіти особливу увагу приділено розвитку та збереженню культурних та мовних надбань «усіх корінних народів і національних меншин України».

У процесі формування мовних компетенцій на уроках польської мови використовуються ІКТ із метою отримання, збереження, переробки, передачі та візуалізації інформації (Долинський, 2015: 104). Особливо в час пандемії та переведення шкіл на дистанційні методи навчання використання вчителем та учнем ІКТ набуло певної динаміки. Якщо раніше використання сучасних інтернет-технологій залежало лише від бажання вчителя урізноманітнити процес вивчення мови або ж від вимог адміністрації школи, то реалії сьогодення змушують педагога звернутися до технологічних інструментів навчання. Саме вони допомагають навчати/вчитися швидше та ефективніше.

На уроках польської мови вчитель може користуватися різноманітними формами наочності та симуляції мовного середовища, створеними за допомогою ІКТ: ігри, тести, квести, фотографії, графіки, відео, презентації, інтерактивні фільми, діаграми, мапи думок. Сучасні інтернет-платформи відкриті для вільного спілкування цілого класу, створення та збереження навчальних матеріалів.

Розглянемо деякі платформи для створення тестів, ігор та квестів. Такий вид засвоєння матеріалу з польської мови цікавий учням різного віку. Платформа *Kahoot!* (<https://kahoot.com>) працює у вільному доступі з будь-якого браузера та на всіх приладах із доступом до інтернету. Педагог може створювати (або користуватися базою готових

до використання) інтерактивні тести, вести дискусії та презентувати інші навчальні матеріали. Після виконання завдання учнями вчитель автоматично отримує результати. На головній сторінці ресурсу є відео, в якому візуально продемонстровано, як створювати свої матеріали, як працюють усі елементи платформи. Певним недоліком є те, що платформа працює виключно в англійській мові.

На подібних засадах працювати можна з платформою *Quizizz* (<https://quizizz.com>), адже вона доступна з усіх мобільних пристроїв, треба лише зареєструватися в системі. Цікавий інтерфейс, легкість у користуванні захоплюють увагу учня, викликаючи інтерес до вивчення мови.

Пізнавальним інструментом для вивчення лексики на різних рівнях є платформа *Quizlet* (<https://quizlet.com/pl>). Вона містить матеріали для вчителя, учня, батьків. Користуватися можна безплатно, потрібна лише реєстрація (можливий вхід через обліковий запис у Facebook чи Google). Цей ресурс доступний вісімнадцятьма мовами. Є два основні блоки – навчання та гра, хоча їх спільною метою є вивчення лексики. Ресурс наповнений цікавими малюнками, з яких можна створювати різноманітні картки, схеми, діаграми, ілюстровані тести. Як і на раніше згаданих платформах, тут можна створювати свої навчальні матеріали, так і користуватися великою кількістю готових до використання завдань.

Безплатна платформа *LearningApps* (<https://learningapps.org>), доступна у понад двадцяти мовних версіях, служить для створення різноманітних завдань: тестів, квестів, пазлів, кросвордів, ігор. Вчитель може створити окремі класи або групи за рівнем володіння мовою та контролювати виконання завдань учнями. Усі матеріали можна розмістити в загальному доступі або для приватного використання. Таким чином, накопичено велику кількість матеріалів із польської мови, причому це не лише вивчення лексики, а й орфографії, граматики, лінгвокультурології.

Презентації на уроках польської мови часто використовуються для систематизації та візуалізації матеріалу. Звичним є використання диску *Google* для створення презентацій на основі шаблонів та зберігання їх у хмарі. Це дає змогу відтворити матеріали з будь-якого носія з доступом до інтернету, вчитель не мусить користуватися картами пам'яті. В інтернеті у вільному доступі пропонуються розробниками інші платформи для створення цікавих форм презентацій. *Prezi* (<https://prezi.com>) – це інноваційне знаряддя створення мультимедійних презента-

цій. Графічне оформлення матеріалу можливе з ефектами обертання, наближення, віддалення. Кожен елемент створюється як ланка мапи думок із використанням тексту, фото, відео. Безплатна версія платформи передбачає загальний доступ до створених кожним користувачем презентацій. За схожим принципом працює платформа *Emaze* (<https://www.emaze.com>): загальний доступ до презентацій, створених у безплатній версії; перехід до матеріалів за посиланням; використання фото, відео, звукових доріжок. Створити анімовані презентації та прості відео дозволяє платформа *PowToon* (<https://www.powtoon.com>). Велика кількість шаблонів дає змогу легко створити презентацію-фільм. Безплатна версія дає змогу підготувати відео тривалістю до п'яти хвилин. Такий тип презентації особливо цікавий для учнів молодших класів.

У процесі вивчення польської мови важливим є добір візуальних технік, які дають змогу учням інтегрувати нові знання, організувати і аналізувати інформацію, розвинути критичне мислення (Сорока, 2015: 61). Інфографіка є одним із найпоширеніших методів візуалізації мовного матеріалу. Вчитель залежно від наявних технічних засобів може або видрукувати матеріали для учнів, або проектувати їх на екран чи мультимедійну дошку. На уроках іноземної мови «доцільно використовувати інфографіку при активізації лексичних одиниць, засвоєнні граматичних явищ, описі малюнків, моделюванні мовних ситуацій задля розвитку навичок монологічного та діалогічного мовлення, а також для тренування у використанні лексико-граматичного матеріалу» (Салюк, 2016: 33). Інфографічні матеріали можуть набувати різноманітних форм: мапи думок, діаграми, організаційні структури, хмари слів, скрайбінг, стрічка часу, плакат, графіки, емблеми, карикатури тощо. У підготовці таких засобів вчителю теж допомагають спеціальні інтернет-платформи. Після реєстрації на сайті *Casoo* (<https://casoo.com>) безплатно можна створити двадцять п'ять діаграм, макетів чи мап думок. Платформа дає змогу співпрацювати онлайн з іншими користувачами сервісу. Плакати, звіти, презентації та інші види інфографіки дає змогу створювати самостійно або на основі запропонованих шаблонів сайт *Piktochart* (<https://piktochart.com>). Готові матеріали можна зберегти у форматах JPEG, PNG і поділитися ними з іншими через платформи соціальних мереж, такі як *Facebook*, *Twitter*, *Pinterest* або *Google+*.

Інструментом для створення мап думок є платформа *Mindomo* (<https://www.mindomo.com>)

і *Mindmeister* (<https://www.mindmeister.com>). Безплатна версія дає змогу створити по три варіанти мап. *Creately* (<https://creately.com>) є платформою, де, крім мап думок, можна розробити діаграми, графіки, схеми, макети та спільно працювати онлайн з іншими користувачами. Професійним знаряддям для створення діаграм, презентації організаційних структур тощо є *Gliffy* (<https://www.gliffy.com>). Програма може працювати як розширення для браузерів, або користувач створює аккаунт і працює з будь-якого носія над своїми матеріалами. Безплатна версія дозволяє створити 5 макетів. *Canva* (<https://www.canva.com>) – це дуже простий інструмент для створення онлайн-графіки. На сайті представлено безліч безплатних шаблонів та графічних елементів для створення плакатів, малюнків, простої інфографіки чи інших графічних елементів. *PixTeller* (<https://pixteller.com>) – це ще один інструмент для створення матеріалів для уроку в інтернеті. Він дає змогу робити інфографіку у вигляді плакатів, банерів, графіків. Можна використати за основу роботи інших користувачів, легко змінювати їх, додаючи свої фотографії та тексти.

Платформа *Thinglink* (<http://www.thinglink.com>) дає змогу налаштувати клас та додати до нього сто учнів. Це чудовий інструмент, який допоможе створювати інтерактивні світліни. До вибраної фотографії можна додати опис, який з'явиться у хмаринці, підключити фільм, музику чи посилання на будь-яку сторінку. Цей інструмент чудово підходить для створення інтерактивних плакатів, репортажів із поїздок чи шкільних заходів. За кілька хвилин на платформі *Slide* (<http://slide.ly>) можна підготувати коротку презентацію

учнівського проекту чи візуальної розповіді, додаючи музику та тексти. За схожим принципом працюють платформи *Wevideo* (<https://www.wevideo.com>), *VigoVideo* (<https://www.vigovideo.net>).

Для кращого розуміння учнями матеріалу вчитель може підготувати фільм. Це може бути власна робота або обране з великої бази відео, до якого додаються потрібні звукові доріжки, нотатки, вказівки, запитання у формі квесту чи тесту. Таку змогу надають сайти: *Edpuzzle* (<https://edpuzzle.com>), *EduCanon* (<https://www.educanon.com>), *Zaption* (<https://www.zaption.com>), *Teded* (<https://ed.ted.com>), *KhanAcademy* (<https://pl.khanacademy.org>). Таким чином, учитель може звернути увагу учнів на важливі фрагменти, а також перевірити, як вони розуміють матеріал. Інструменти прості у використанні та дають змогу в умовах дистанційної форми навчання отримати звіт про хід виконання завдань учнями.

Висновки. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках польської мови оптимізує процес навчання, викликає інтерес до предмету в учнів. Технології візуалізації матеріалу дають змогу осучаснити освітній процес. Спеціальні платформи дають змогу вчителю створити таку атмосферу на уроці, яка б мотивувала учня розвивати мовні навички. Перевагою інтернет-інструментів є безплатний доступ до ресурсів, різноманітність форм та наповнення, змогу користуватися з будь-яких пристроїв, навіть мобільних телефонів. Особливо актуальні ці платформи в період карантинних обмежень та переведення навчання на дистанційну форму. Вчитель може створювати класи, отримувати інформацію про роботу учня, спілкуватися з батьками та колегами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dąbrowska A., Dobesz U., Pasięka V., Co warto wiedzieć. Poradnik metodyczny dla nauczycieli języka polskiego jako obcego na Wschodzie, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa, 2010. 236 s.
2. Долинський Є. Інформаційно-комунікаційні технології в організації самостійної роботи на уроках іноземної мови. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 2. С. 101–107.
3. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text>
4. Кравчук А. Методика викладання польської мови : підручник для вищ. навч. закл. / Алла Кравчук, Єжи Ковалевський; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка = Metodyka nauczania języka polskiego: podręcznik dla szkół wyższych / Аля Кравчук, Jerzy Kowalewski. Київ : ІНКООС, 2017. 323 с.
5. Салюк Б. Методика формування іншомовної комунікативної компетентності. *Наукові записки. Серія: педагогіка*. 2016. № 4. С. 31–38.
6. Сорока Т. Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу. *Географія*. 2015. № 15/16. С. 60–62.

REFERENCES

1. Dąbrowska A., Dobesz U., Pasięka V., Co warto wiedzieć. Methodological guide for teachers of Polish as a foreign language in the East]. Education Development Center, Warsaw, 2010. 236 p. [in Polish].

2. Dolynskiy Ye. Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v orhanizatsii samostiinoi roboty na urokakh inozemnoi movy [Information and communication technologies in the organization of independent work in foreign language lessons] Educational discourse. 2015. № 2. Pp. 101–107. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy “Pro Osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007–2015 roky” [Law of Ukraine “On Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007–2015”]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text> [in Ukrainian].
4. Kravchuk A. Metodyka vykladannia polskoi movy: pidruchnyk dlia vyshchykh navchalnykh zakladiv [Methods of teaching Polish: a textbook for higher education]. Kyiv: INCOS, 2017. 323 p. [in Ukrainian].
5. Saliuk B. Metodyka formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti [Methods of forming foreign language communicative competence]. Proceedings. Series: pedagogy. 2016. № 4. Pp. 31–38. [in Ukrainian].
6. Soroka T. Skraibing yak suchasna forma vizualizatsii navchalnoho materialu [Scribing as a modern form of visualization of educational material]. Geography. 2015. № 15/16. Pp. 60–62. [in Ukrainian].